

TUNTOSARVI

Nro 19 1985

TUNTOSARVI

Kuulonäkövammaisten lehti

Ilmestyy 48 kertaa vuodessa, perjantaisin

Nro 19

11. vuosikerta

JULKAISIJA Näkövammaisten Keskusliitto ry.

Varat tämän lehden kustannuksiin on lahjoittanut
Lions-piiri 107 N

PÄÄTOIMITTAJA Orvokki Holopainen

TOIMITTAJA Timo Pietilä

TOIMITUKSEN OSOITE

Näkövammaisten Keskusliitto

Mäkelänkatu 50, 00510 Helsinki

puh. (90)77041/227

SISÄLLYS

Johtokunta opintielle	1
Johtokunnan kuulumisia	2
Sanaleikki	4
Ajankohtaista	5
Ilmoitus	11
Sanaleikin vastaukset	12

TUNTOSARVI

7.6.1985

Johtokunta opintielle

Suomen Kuurosokeat ry:n johtokunnan kokouksessa 29.5. käsiteltiin johtokunnan koulutusasioita. Johtokunnan jäsen Lasse Hannula oli tehnyt aloitteen, jonka mukaan johtokunnan jäsenille järjestettäisiin koulutuspäivä, ehkä kaksikin, jolloin selvitettäisiin järjestötoimintaan liittyviä asioita. Selviteltävinä olisivat järjestöjen toimintaan yleensä vaikuttavat seikat kuten esim. lainsäädäntö ja päivillä käsiteltäisiin myös Suomen Kuurosokeat ry:n asioita.

Tällaisen koulutuksen järjestäminen ja ehdotuksen saama innostunut vastaanotto johtokunnan jäsenten keskuudessa on hyvä ennusmerkki. Johtokunnan jäsenet ovat kiinnostuneita omien tietojensa ja taitojensa kehittämistä ja näiden karttuneiden taitojen käyttämisestä kuurosokeiden asioiden ajamiseen.

Kouluttautuminen sopii tähän ajankohtaan hyvin, sillä nyt istuva johtokunta on vielä toimikautensa alkupuoliskolla ja monet jäsenet istuvat johtokunnassa todennäköisesti vielä monta vuotta. Lisäksi johtokunnan vastuu korostuu nyt entisestään, kun perustettiin uusi työvaliokunta. Johtokunnasta ei saa muodostua vain kumileimasinta, joka siunaa työvaliokunnan esitykset mitään kyselemättä vaan työvaliokunta on pidettävä vain johtokuntaa auttavana elimenä, joksi se on tarkoitettukin.

Johtokunnan kuulumisia

Johtokunta kokoontui jälleen 29.5. pohtimaan ajan-kohtaisia kuurosokeiden asioita. Siitä huolimatta, että kokouspäivän ilma oli todella lämmin ja sen myötä myös kokoushuoneessa hiostavan kuuma, sujui itse kokous hyvin viileissä merkeissä ja yhteisymmärryksen vallassa.

Tampereen palvelutalon II-vaiheen suunnitelmat ovat edenneet. Nyt on käynyt selväksi, että uuden laajennuksen myötä nousee itse asiassa kaksi taloa. Toiseen taloon tulee asuntoja ja toiseen sitten työtilat. Näin ollen saadaan työtilojen suunnitteluun vapaamat kädet, kun asuntohallitus pykäliseen ei ole rakentamista rajoittamassa. Rajaksi nousee näin oikeastaan vain se mihin rahat riittävät.

Toimitusjohtaja Pentti Lappalainen uskoi rahoituksen olevan kunnossa. Tampereen kaupunki on luvannut apuaan, Annansilmät -talkoista, Raha-automaattiyhdistykseltä ja Leijonilta on luvassa rahaa. Johtokunta päätti nyt antaa taloa suunnittelevalle arkkitehdille aikaa suunnitella ja katsoa sitten arkkitehdin ajatuksia uudessa kokouksessa suunnitelmien valmistuttua.

Edellisessä kokouksessa esille noussut taloustoimikunnan perustaminen laajeni nyt uudelleen esille otettuna työvaliokunnaksi. Tällaisen työvaliokunta on yhdistyksen sääntöjen mukaan mahdollista perustaa ja nyt se myös perustettiin. Työvaliokunnan tehtävänä on toimitusjohtaja Lappalaisen tekemän ehdotuksen mukaan ensinnäkin valmistella johtokunnan käsiteltä-

väksi tulevia asioita, päättää enintään neljän tuhanen markan suuruisista hankinnoista ja muista taloudelliselta merkitykseltään pienistä asioista. Lisäksi työvaliokunnan tulee seurata yhdistyksen taloutta ja antaa selvityksiä sekä tehdä varainhankintaa koskevia esityksiä.

Johtoajatukseksi työvaliokunnan toiminnassa on se, että se ei tee periaattellisia ratkaisuja vaan vapauttaa johtokunnan rutiiniluonteisten asioiden hoitamisesta. Valiokunnan jäseniksi valittiin Martti Avila puheenjohtajaksi, Pentti Lappalainen ja Kaija Salekari jäseniksi ja johtava kuntoutussihteeri Terhi Pikkujämsä sihteeriksi. Varajäseninä ovat Jaana Aro ja Ulla Tikkanen.

Pohjoiskarjalasta ei kuulu hyvää. Sikäläinen keskussairaala on sanonut kuntoutussopimuksen yhdistyksen kanssa irti. Taustalla ovat erimielisyydet siitä kuinka paljon kuurosokeita alueella todella on. Yhdistyksen tiedossa on 30, mutta keskussairaalan mielestä vain 13. Näille kolmelletoistakin keskussairaalan mielestä riittävät Näkövammaisten Keskusliiton ja Kuurojen liiton palvelut.

Myös Savonlinnan kanssa asia on edelleen auki, mutta neuvonpitoa kuitenkin jatketaan. Toiminnanjohtaja Kaija Salekari kuitenkin suhtautui optimistisesti tulevaisuuteen sopimusten saamiseksi kuntoon. Hän muistutti, että keskussairaaloitten enemmistön kanssa asiat sujuvat jo aivan hyvässä yhteistyössä ja ne ovat pyytäneet mm. koulutusta kuurosokeiden asioiden hoitamiseksi parhaalla mahdollisella tavalla.

Sanaleikki

Euralainen Lasse Hannula on laatinut sateisten kesäpäivien ajanvietteeksi seuraavan sanaleikin. Alla on 12 eläimen nimeä, 19 linnun nimeä sekä kymmenen tunnetun henkilön nimet. Mutta: kirjaimet eivät ole oikeassa järjestyksessä. Mitkä ovat ne nimet jotka kustakin kirjainrivistä muodostuvat? Oikeat vastaukset löydät sivulta 12.

ELÄIMIÄ

1. elvis	10. rukki
2. sisu	11. lepokop
3. saksi	12. akkunahkaa
4. Kario	13. Nepenpipo
5. sammal	14. kuhajuha
6. ropo	15. karahka
7. riihi	16. tokka
8. amisipi	17. likalakko
9. vikasilli	18. lakkahormia
10. pinnalokki	19. huulitukkaa
11. maha	
12. lipunutsoturi	

LINTUJA

1. riuku	10. Toimi Tepilä
2. enonivel	
3. Tokentarina	
4. väkikärsät	
5. koivu	
6. V Puranen	
7. ientina	
8. nykäsenpä	
9. hihna	

TUNNETTUJA HENKILÖITÄ

1. Siivo Kotomuna
2. Ivalos Kersa
3. Ernst Nikkepyy
4. Liisa Rivimako
5. Jaska Alakieri
6. Nero Pihtijuna
7. Anne Tulkila
8. Leenin Lanttipappa
9. Op-korko viholainen

AJANKOHTAISTA

Uusi sukunimilaki äänestystä vaila

Uuden sukunimilain kannattajat viettivät ilon päivätiistaina eduskunnassa, mutta vastustajat puolestaan povasivat 28.5. jäävän synkkänä päivänä historialehdille. Tuolloin laki hyväksyttiin eduskunnassa.

Uuden lain mukaan naimisiin mentäessä avioparit voivat valita sukunimensä entistä vapaammin. Jo esimerkiksi Matti Mutikka ja Maija Mullikka menevä naimisiin, he voivat valita yhteiseksi sukunimekseen joko Mutikan tai Mullikan. He voivat myös pitää kumpikin entiset nimensä tai vaimo voi ottaa miehensä nimen tai mies vaimonsa nimen. Matista voi tulla myös Mutikka-Mullikka tai Maijasta Mullikka-Mutikka. Myö lasten nimestä vanhemmat voivat päättää joko Mutikaksi tai Mullikaksi.

Lakia vastustivat eduskunnassa seitsemän maaseudun puolueen edustajaa, kaikki kristillisten edustajat ja lakia vastaan olivat myös joukko mieskansanedustajia Pohjanmaan herännäisalueilta kokoomuksesta ja keskustapuolueesta.

Helsingin Sanomat 29.5.

SKDL:lle uusi puheenjohtaja

Kansanedustaja Esko Helle on valittu SKDL:n (Suomen Kansan Demokraattinen Liitto) puheenjohtajaksi

SKDL:n entinen puheenjohtaja Kalevi Kivistö luopui puheenjohtajuudesta vapaaehtoisesti tultuaan valituksi Keski-Suomen läänin maaherraksi.

Kokous ei kuitenkaan valinnut Hellettä yksimielisesti, joskin Helle voitti äänestyksen selvin numeroin 161-31. SKDL:ään kuuluvat ns. taistolaiskommunistit karsiutuivat SKDL:n johtopaikoilta. Uusi puheenjohtaja on sosialisti, eikä kommunisti. Myös Kalevi Kivistö on sosialisti.

Kokouksen jälkeen vahvistuivat arvailut, joiden mukaan taistolaiskommunistit osallistuvat seuraaviin eduskuntavaaleihin omilla listoillaan. Tämä merkitsi kommunistien keskinäisten kiistojen syvenemistä entisestään. Puheenjohtaja Helle uskoo kuitenkin edelleen sovun löytymiseen.

Esko Helle on koulutukseltaan erikoishammaslääkäri ja asuu Janakkalassa, Hämeenlinnan naapurikunnassa.

Helsingin Sanomat 27.5.

Maakaasun käyttö vähensi ilman rikkipitoisuutta

Ilman rikkidioksidipitoisuus on laskenut selvästi Kotkassa sen jälkeen kun Kotkan suurimmat teollisuuslaitokset siirtyivät käyttämään polttoaineenaan maakaasua. Kotkan rikkipäästöjen leviämistä kartoittanut ilmatieteen laitoksen tutkija Antti Häkkinen arvioi, että alueen havupuusto saattaa toipua kärsimistään vaurioista muutaman vuoden kuluessa.

Tutkimuksen mukaan vuoden 1983 aikana Kotkan

alueelta pääsi ilmaan 3650 tonnia rikkidioksidia. Vielä kolme vuotta aikaisemmin päästön määräksi arvioitiin peräti 10.000 tonnia. Maakaasun käyttöönotto on vähentänyt ilman rikkipitoisuutta aiemmin tehtyjen selvitysten mukaan myös Lappeenrannassa ja Imatralla. Seuraavaksi samanlainen tutkimus tehdään Kouvolassa ja Kuusankoskella.

Kotkan tutkimuksessa on keskitytty pelkästään rikkidioksidin määrään, tutkimatta ovat jääneet mm. hajurikit, joita Kymen läänin teollisuus tuottaa arviolta yli puolet koko Suomen vuotuisesta päätömäärästä.

Tutkija Antti Häkkinen arvioi, että maakaasun käyttöön siirtymisen jälkeen suurin osa Kotkan hengitysilmassa olevasta rikistä on kulkeutunut alueelle ulkomailta.

Helsingin Sanomat 23.5.

Jari Rantasen maali mursi Englannin mahdin

Suomen jalkapallomaajoukkue teki keskiviikkona historiaa pelatessaan MM-karsintaottelussa Englannin kanssa tasan 1-1. Tulosta voidaan kuvata lähinnä henkeäsalpaavaksi, sillä koskaan aikaisemmin ei Suomi ole Englannin ammattilaisia vastaan pystynyt tasapeliin voitosta puhumattakaan.

Suomen kolossimainen hyökkääjä Jari Rantanen ampui avausmaalin jo viiden minuutin pelin jälkeen. Rantasen temppu yllätti englantilaiset täysin. Neljä ensimmäistä MM-karsintaotteluaan Englanti nimittäin

selvitti ilman ainoatakaan takaiskua. Rantasesta tuli näin hetkessä tunnettu maalintekijä kautta koko mantereeseen.

Englannin pelätty keskushyökkääjä Mark Hateley tasoitti toisen puoliajan alkuhetkillä, mutta voittomaalin tekijöiksi kehutuista englantilaisista ei ollut.

»Kaikki kunnia Suomelle, joka pelasi kuin hurmiossa», kehui Englannin valmentaja Bobby Robson, joka ei ollut lainkaan parhaimmalla tuulellan. »Pisteen menettäminen Suomelle oli paha juttu. On aivan väärin väittää, että Englanti olisi jo varmasti MM-lopputurnauksessa. Tarvitsemme vielä ainakin kaksi pistettä.»

Suomen joukkueen valmentaja Martti Kuusela kieltäytyi jyrkästi puhumasta Meksikossa ensi vuonna pelattavasti MM-turnauksesta. Kuusela oli jopa hieman tyytymätön ottelun lopputulokseen.

»Vasta voitto on hyvä saavutus. Kotikentällä pitää voittaa. Tasapelisteet eivät riitä pitkälle.»

Helsingin Sanomat 25.5.

Rattijuoppous vähentynyt Suomessa

Suomalaiset ajavat entistä harvemmin humalassa. Tähän tulokseen on tullut liikennejuopumustyöryhmä, joka on luovuttanut mietintönsä oikeusministeri Cristoffer Taxellille. Työryhmän puheenjohtaja Per Lindholm arvioi, että Suomen liikenne on nyt yhdessä Ruotsin ja Norjan kanssa raitteinta koko teollistuneessa maailmassa.

Myös rattijuopumuskolareissa kuolleiden ja loukkaantuneiden määrä laski melko nopeasti vuoteen 1980 asti ja on senkin jälkeen pysytellyt melko vakaina. Nykyään rattijuoppo on osallisena noin joka kymmenenteen liikenneonnettomuuteen, josta seuraa jonkin kuolema tai loukkaantuminen. Uhri on useimmiten rattijuoppo itse tai hänen kyydissään oleva.

Liikenteen raitistuminen on työryhmän mukaan tehostuneen liikennevalvonnan ja sen myötä kasvaneen kiinnijoutumisriskin kasvun ansiota.

Rangastuksia koventamalla ei työryhmä usko enää tuloksia saavutettavan. Sen arvion mukaan suomalaiset rattijuoppousrangaistukset ovat jo riittävän kovia.

Helsingin Sanomat 23.5.

Oppivelvollisuusikä aiotaan nostaa 17:ään vuoteen

Suomeen ollaan kehittämässä koulutusjärjestelmää. Koulutustakuu merkitsee käytäntöä, jossa jokainen suomalainen jatkaa opintojaan peruskoulun jälkeen ja jossa kaikille taataan jatkokoulutuspaikka.

Oppivelvollisuuden nostaminen 16 vuodesta 17 vuoteen on yksi keino turvata opintojen jatkuminen. Tällä hetkellä noin kymmenen prosenttia peruskoulun päättävistä nuorista jää jatkokoulutusmyllyn ulkopuolelle. Noin 5.00 nuorta ei osaa päättää, mihin hakeutua ja hakeutuako ollenkaan.

Asiaa valmistellut työryhmä jättää lähitulevaisuudessa esityksensä työvoimapolitiiselle ministerivaliokunnalle, jonka odotetaan käsittelevän esityksen ju-

hannukseen mennessä.

Työvoimapolitiiselta ministerivaliokunnalta asia siirtyy lakiluonnosta laativalle työryhmälle. Valtioneuvoston käsittelyyn asia tulee ensi vuoden syksyllä.

Peruskoulun päättäneet, vaille jatkokoulutuspaikkaa jääneet nuoret ovat väliinpuotajia. Työttömyyskorvauksia ei tipu, koska korvausikäraja on 17 vuotta. Eräillä ammattikoulutuksen aloilla ollaan nostamassa opintojen aloitusikärajaa 17 vuoteen.

Jatkokoulutusmylly pyörii vinvasti. Uusien hakijoiden lisäksi koulutukseen on pyrkimässä vanhempia ikäluokkia. Koulutuspaikat riittäisivät jotakuinkin, mutta hakijat ovat jakaantuneet epätasaisesti. Toiset paikat ovat suositumpia kuin toiset.

Yhdeksänvuotisen peruskoulun päätettyään oppilaat työryhmän esityksen mukaan voivat hakeutua lukioon, oppisopimuskoulutukseen tai peruskoulun lisäluokalle, nk. kymppiluokalle.

Oppilas itse valitsee jatkokoulutuspaikkansa. Kunnan velvollisuus on huolehtia siitä, että peruskoulun päättäneelle nuorelle tarjotaan tämä koulutuspaikka.

Helsingin Sanomat 24.5.

Yli 25.000 vetosi Etelä-Afrikan eristämiseksi

Lähes 26.000 suomalaista vetoaa hallitukseen ja eduskuntaryhmiin, jotta Suomen ja Etelä-Afrikan kauppa saataisiin asteittain vähenemään ja lopulta lakkaamaan.

Vetoomuksen esittäneiden kansalaisten mielestä

on moraalitonta, että Suomen kauppa Etelä-Afrikan kanssa on kolminkertaistunut vuodesta 1978, vaikka Suomi on tuominut rotusortohallituksen.

Ulkoministeri Paavo Väyryselle keskiviikkona luovutetussa vetoomuksessa esitetään, että Suomi voisi esimerkiksi purkaa Gatt-sopimuksen Suomen ja Etelä-Afrikan väliltä ja esittää Etelä-Afrikan poissulkemista Gatt-sopimuksen piiristä. Samaan aikaan Suomi voisi suunnata kaupankäyntiään muihin Afrikan maihin, kunnes Etelä-Afrikan ja Namibian tilanne muuttuu.

Vetoomuksen jätti »Eristetään Etelä-Afrikka -kampanja» (Felak), joka edustaa noin 40 järjestöä ja lukuisia yksityisiä ihmisiä.

Helsingin Sanomat 25.5.

Ilmoitus

TALOUS/KODINHOITOKURSSI 25.-29.6.1985

Kuulonäköammaisten lasten kuntoutuskeskus, Kukumäentie 27, 40600 Jyväskylä.

Kurssin teema: »Tehdään yhdessä»

Opetusohjelmassa ruuanlaittoa, kodinhoitoa, perhekasvatusta ym.

Kurssi on osanottajille maksuton, matkat korvataan halvinta matkustustapaa käyttäen jälkikäteen. Ilmoittautumiset 10.6.1985 mennessä Suomen Kuurosokeat ry:n toimistoon, os. Mäkelänkatu 50, 00510 Hel-

sinki tai puhelimella 90/7704353/Dagi Ahvenainen.
 Tekstipuhelin 90/7704355. Voit ilmoittautua myös
 omalle aluesihteerillesi.

Vastaukset

ELÄIMIÄ

1. ilves
2. susi
3. kissa
4. koira.
5. lammas
6. poro
7. hiiri
8. piisami
9. villisika
10. kilpikonna
11. ahma
12. tunturisopuli

LINTUJA

1. kiuru
2. leivonen
3. kottarainen
4. västäräkki
5. kuovi
6. varpunen
7. tiainen
8. pääskynen

9. hanhi

10. kurki

11. koppelo

12. kanahaukka

13. peipponen

14. huuhkaja

15. harakka

16. kotka

17. kalalokki

18. harmaalokki

19. tuulihaukka

TUNNETTUJA HENKILÖITÄ

1. Mauno Koivisto

2. Kalevi Sorsa

3. Erkki Pystynen

4. Raimo Ilaskivi

5. Kaija Salekari

6. Tuija Pirhonen

7. Ulla Tikkanen

8. Pentti Lappalainen

9. Orvokki Holopainen

10. Timo Pietilä